

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe-luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poperului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 15.

Brasiovu 1. Augustu 1876.

Anulu IX.

Sumariu: Cuventu domnescu in favórea scóloru nationali. — Tirani'a turcésca. — Articiii militari. (Continuare.) — Documente historice din 1848 et 1849 (Urmare). — Procesu verbale. — Publicarea baniloru incurssi. — Bibliografia.

Cuventu domnescu in favórea scóloru nationali.

Se ne numiti in dílele nóstre acelea tíeri dein Europ'a, in care Domnitorii descindiendu de pre tronurile loru, se primésca a fi nu numai membrii si présidenti ai societátloru scientifice, ci se ocupe si locu alaturea cu professorii scóloru, si in discursuri publice, solemne, se provóce pe natiune in numele patriei, si alu Damnedieului parentiloru nostrii, cá se'si adune tóte poterile pentru latirea si inaintarea scientieloru, a literaturéi, a patriotismului. Pana astadi lumea romanésca sciá numai atata, cá Domnulu romaniloru este membru si presidente de onóre alu societatei academice, presidente alu societatei geografice, si cá a fundatu una medalta pentru inno-
narea scientieloru, a literaturéi, a arteloru, éra despre Elisabet'a Dóm'n'a se aflase cá dein intemplanté, cá Inaltimea sa supplinesce adesea in eminentele asilu Elen'a Dóm'n'a pe una séu alt'a deintre professorsé, in casu de morbu, ori de absentia eventuala, éra preste anu visitandu fórté desu acelu institutu, pe-trece intre acelea eleve care sunt ocupate cu lucrari de mana, deintre care unu numeru considerabile s'a vediutu si la expositiunea universala déla Vien'a, unde au si fostu premiate. In 29 (11 Iuliu) capital'a Romaniei fu martora la una alta fapta de sublimele patriotismu alu Domnitoriului, fapta demna de péu'a unui historicu, care noqe ne lipsesce, dein care cauza nici nu potemu face altu-ceva mai bunu pentru publiculu nostru celu mica dara álesú, decatu se'i re-
producemu in acéstea colóne descriptiunea ei asia precumu o aflamu in Monitoru si in Trompett'a Carpatiloru dein 4/16 Iuliu a. c. sub titlu:

Solemnitate distributiunei premiiloru,

pentru elevii scóloru secundarie din Bucuresci, s'a tienutu si estimpu in sal'a Senatului (Palatulu Universitatii), in diu'a de 29 Iuniu.

In acésta di, inainte de ór'a una fixata prin programu, atatu sal'a senátului josu, catu si tribun'a publica susu, cari suntu destulu de spatióse, erau pline de asistenti din tóte clásele societátii, cari asteptau impatienti acést'a placuta serbare; astu feliu, cá parte din corpulu professoralu si elevii de premiátu au tre-

buitu se ocupe salele cancelariei senatului, pana la apelulu nominalu.

La ór'a un'a, M. S. Domnitoriulu sosindu, la coborirea din trasura a fostu salutat de music'a militara si la scar'a principala primitu de Inalt. Prea S. S. Metropolitulu Primatu, insoçitu de dn. ministru alu instructiunei, cari, impreuna cu dn. rectoru alu universitatii si cu ceilalti professori presenti, au insoçitu pe Maria Sa pana in sal'a solemnitatii, unde Mari'a Sa si-a luat loculu in faci'a tronului, avendu la drépt'a pe Prea Santi'a Sa, ér' la stang'a pe dn. ministru alu instructiunei. Presenti'a Mariei Sale in sal'a solemnitatii a fostu salutate printr'unu imnu intonatu de elevii conservatorului.

membru alu consiliului permanentu de instructiune, urcandu se la tribun'a ce era asediata in partea drépta a salei, a pronuntiatu unu discursu de ocasiune, pe care terminandu-lu, a fostu primitu cu aplause prelungite.

Dupa terminarea acestui discursu, M. S. Domnitoriulu plinu de emotiune, a respunsu intr'unu modu atatu de bine simtitu, in catu a fostu adesea intre-ruptu de unanimele si prelungitele aplause ale adunarei. Éta acestu memorabilu discursu:

Domniloru!

Amu ascultat cu unu deosebitu interesu ideile contienute in discursulu rostitu cu ocasiunea solemnitatii de astadi, solemnitare din cele mai placute pentru noi toti. Precumu primavér'a muncitorulu strabate mandru holdele sale si 'i cresce inim'a privindu cumu incoltiesce sementi'a aruncata de densulu pe brazdele manóse, se ridica, infrundiesce si devine in curendu spiculu care 'i da belsiugulu si veseli'a, astu-feliu ànim'a nóstra a tuturoru cari asis-tamú la serbatórea de astadi, cresce si se inveselesce, candu privimú la succesele teneréi generatiuni, care este chiamata a continua intr'o di oper'a consolidarei si marirei nationale. De aceea n'am lipsitu nici odata si nu voiu lipsi a da cea mai mare sollicitudine si a areta celu mai viu interesu pentru invetiamentulu nostru publicu si pentru scóle. Me simtin dara fericitu de a avea acésta ocasiune solemna, spre a pro-

clama seriósele progrese ce amu constatatu prin mine insumi la esamenele scolare ale acestui anu, si spre a exprima in publicu, atatu intregului corpu profesoralu, catu si eleviloru silitori, domnesc'a mea multamire, parintescile mele incuragiari.

Se urmamu, domniloru, cu totii nepregetatu pe acestu drumu si vomu culege mari si avute róde in viitoriu. Sanctuariu alu sciintiei, alu moralei si alu patriotismului, scól'a este pentru fie-care transitiunea din viét'i'a de familia in viét'i'a publica, in care are se intre intr'o di omulu, si unde elu trebuie se se inarmadie cu invetiatur'a, cu notiunile dreptului si ale binelui, spre a sustiené barbatesce anevoiós'a lupta a vietiei si a deveni unu membru folositoriu alu comunitatii. Dar' déca scól'a are de scopu realizarea unei asemenea frumóse missiuni, nu este ea singura numai care o póte indeplui in societatile omenesci; impreuna cu dens'a, inainte de dens'a chiar' este famili'a, este caminulu parintescu, care trebuie se puie in acestu teneru si fragedu ogoru, in ànim'a copilului, germenule binecuventatu alu respectului pentru totu ce este mare si santu: „iubirea patriei, fric'a de D dieu.“ Acést'a, domniloru professori, acést'a, parinti plini de bucuria cari asistati la succesele incununáte de astadi ale copiloru vostri, se n'ó uitati nici odata.

Privelistea ce avemu inaintea nóstra, d-loru, este menita a ne da veselia pentru diu'a de astadi, incredere pentru cea de maine.

Candu unu popor ajunge in civilizatiune la care au ajunsu poporul romanu, cà nu dela numarul si intinderea stapanirei sale numai ii aterna poterea, ci dela desvoltarea cumpanitá a muncii intelectuale, morale si materiale, dela respandirea instructiunii dela treptele sociale cele mai inalte pana la cele mai de josu, si peste aceste tóte dela încordarea patriotismului seu, atunci se póte dice cà acestu popor traiesce si cà multi ani inca va traí!

Astu-feliu au judecatu nestramutatu romanii. Grigi'a si solitudinea ce ei au avutu in totu-déun'a de a da culturai loru o directiune, mai inainte de tóte nationala, esplica nu numai progresele ce acésta tíera a potutu realiza intr'unu spatiu de timpu relativu fórté scurtu, dara si salvarea si mantinerea existentiei loru proprie, prin tóte greutatile si retristele vremiloru. Inlocuirea limbei slavonesci prin cea nationala in liturgiile cultului si afacerile oficiale in secolele alu cinci-spredecelea, si alu siesespredecelea, infintiarea si stralucirea scóleloru romanesci si renumele ce pana astadi au pastratu la noi institutiunile scolare ale lui Mateiu-Basarabu si Vasile Lupu, tóte acéstea nu sunt ele dovedi de staruinti'a depusa de stramosi pentru a pastra prin limba si prin scóla finti'a némului romanescu? Acésta staruintia pe care nici dominatiunea regimului fanariotu n'a potut'o sterpi din ànim'a romaniloru, n'a renascutu inca mai viua si mai puternica cu nemuritorulu nostru Lazaru, alu carui nume destépta unu santu echou in aceste ziduri, atatu de umile atunci, candu glasulu seu resuná aci, atatu

de mandre astadi, si care se inaltia in faci'a acelu monumentu, care ne amintesece glori'a si viteji'a romaniloru dela Calugareni?

Da, domniloru, patriotica si nationala a fostu in totu-déun'a directiunea invetiamentului nostru; ei i-amu datoratu pe stravechii nostri analisti si chronicari de care amintiti astadi, si alu caroru nume trebuie se viedie eternu între romani, pe Costinu, Ureche, Cantimiru, Greceanulu, Sîncal, Maioru; ei i-amu datoratu apoi pe Vacaresci, pe Heliadi, pe Balcesci, si pe acei cari ne-au reamintitu prin cantarile loru faptele pline de lauda ale parintiloru nostri, pe unu Bolidintinenu, pe unu Alesandri.

Totu in acésta cale voru urma, sum siguru, de aci inainte guvernele impreuna cu natiunea, fara desbinare, cà-ci nu odata romanji au probatu cà suntu fii ai acelei mame, si cà cuventulu „patria“ i stringe pe toti impreuna. Guvernulu meu, fiti convinsi, domniloru, nu va negligia nici unu sacrificiu pentru a face se progresedie invetiamentulu si scólele; si fiti pururea incredintiati de interesulu ce portu acestei mari cestiuni.

Er', voi, iubiti elevi, cari v'ati distinsu prin silinti'a vóstra in acestu anu scolaru, si pe care voiu avea placerea a ve incununa, urmati in totu-déun'a pe acésta cale, si aduceti-ve amente, candu veti fi intr'o di barbati, de aceste cuvente pe cari vi le spune Domnulu vostru, si pe care le veti audi din gura sa ori candu ve veti aduna in giurulu seu, fie dile bune, fie dile grele:

„Cinstiti pre D-dieu, iubiti patri'a mai pre susu de totu!“

La finitulu acestui respunsu, sal'a a resunatu de freneticele aplause ale publicului asistentu.

Indata dupa acést'a, s'a facutu apelulu nominalu alu eleviloru de premiatu, cari s'au prezentatu succesivú si si-au primitu corónele din manile M. S. Domnitoriului, ér' cartile din manile Inalt. Prea S. S. Parintele Mitropolitu.

Premiantii I. cu cucuná, cari se salutau de music'a militaria, pe langa premiile destinate de catra ministeriulu instructiunii, au mai primitu si cate unu premiu din partea M. S. Domnitoriului, premii trimise anume de Mari'a Sa pentru acésta ocazione, cá semnu de distinctiune si de inalt'a solitudinea ce pórtá pentru instructiune in genere si pentru elevii diligenti in parte.

Dupa terminarea acestei solemnitati, Mari'a Sa a parasitu sal'a in aplausele si urarile junimei si ale publicului.

Tirani'a turcésca.

Ce caracteru voru fi avutu acei turci primitivi, cu carii Osmanu si fiulu seu Orhanu au fundatu imperiulu loru in Asi'a mica între anii 1381 si 1326, se póte afla in càtáva din scriptorii bizantini ai aceluor timpuri. Acei turci nu potea se fia tocma pe

atatu de barbari precumu s'au aratatu mai tardiu succesorii loru, din cauza că vedemu pe greci traindu cu ei in mare familiaritate, in catu de si cestia christiani bigoti, ceia mohamedani si mai bigoti, totusi se amestecă unii cu alții si prin casatorii, mancă si bea la unu locu, éra acei greci caroru le mai placea poligami'a decatu monogami'a si fugea de posturile cele severe ale basericei bizantine, trecea mereu la religiunea mohamedana. Limb'a araba cu bogat'a sa literatura, prin urmare civilisatiunea orientelului clasicu, strabatuse binisioru la turci. Intra'aceea turcii prinsii de ide'a fixa că scopulu principale alu existentiei loru că natiune si că statu trebue se fia numai unulu: propagarea Islamului, adeca a doetrinei mohamedane in tóta lumea, la omenimea intréga, cu ajutoriulu religiunii au adoptatu in corpulu loru nationale milióne de alte elemente si caractere de ómeni; éra mai virtosu institutiunea corpului ieniceriloru, formatu din copii de ai popóraloru christiane, rapiti din sinulu parentiloru, taiati inpregiuru si crescuti in religiunea mohamedana, a produsu unu amestecu infricosiatu de caractere. Acelu amestecu fu si mai mare atunci, candu clase intregi de ómeni, buna-óra cá boierii bulgariloru, serbiloru, greciloru, séu si parti considerabili de popóra au trecutu la religiunea mohamedana si prin aceea s'au si turcitu asia, precumu s'au magiarisatu multi romani prin calvini'a din Transilvani'a, si precumu s'au serbitu dieci de mii pria orthodoxy'a din Banatu.

Este la turci unu proverbu citatu de Dim. Cantemiru in Istori'a imperiului otomanu: „Vorbele osmaniloru sunt bune, dara faptele loru sunt rele.“ Acésta sententia se aude pe fia-care di chiaru din gurile turciloru, si ea se adeveresce la fia-care pasu ce vei face in tierile supuse turciloru. In adeveru coranulu si alte-carti religiose ale musulmaniloru co-prindu multe invetiaturi de moralitate sublime; dara alaturea cu acelea stau altele, fórte periculóse, destructive, condemnabili din tóte punctele de vedere, de ex.: cá si in talmudulu jidovescu; mai multe éra si se potu esplica si aplica in diverse sensuri, si pe facia si pe dosu, cá multe legi ungresci. De aici apoi urmédia firesce, că si justiti'a si tóta administratiunea loru este arbitraria, despotica si — dupa caracterulu fia-carui individu, totu odata tirannica. Nici odata inse acestea oalitati rele nu se manifesta in modu asia terribile cá in timpuri belice. Unele exemple vomu pune aici spre a se conserva cá materialu istoricu despre portarea mohamedaniloru din Bulgari'a in dilele nóstre, in care s'a incinsu si acolo bellu civile, precumu fusese pe la noi in anii 1848—9. Vomu face acésta cu atatu mai virtosu, că-ci faptele de crudime selbateca care se petrecu astadi in Bulgari'a, semena fórte multu cu cele petrecute la noi inainte cu 28 de ani. Le vomu reproduce dupa correspondentii celoru mai mari diarie din Angli'a, carii se afla la faci'a locului, in Bulgari'a, si fiindu-că stau

sub cea mai potente protectiune a Britaniei mari si nu le pasa de nimeni, merita crediementu insutitu mai mare decatu diarele dela Vien'a si BPesta, cu atatu mai virtosu, că Britani'a protege astadi mai multu cá ori-care altu statu pe Turci'a. si totusi correspondentii veniti dela Londr'a, totu barbati unulu cá unulu, infiorati de ceea ce vedu cu ochii si audu cu urechile loru, le descriu si le publica intocma precumu li se infacisiédia loru. De aici apoi va potea judeca ori cine, ce insemná odenióra si in tierile nóstre invasiunile si ocupatiunile turcesci. Éca ce ne spune bravulu si coragiosulu correspondentu alu celui de antaiu diariu din lume, adeca Times, despre tiraniile din Bulgari'a:

Despre terrorismulu ce domina in Bulgari'a, ve transmittu acésta scrisóre dela unu barbatu prea bine informatu, inpartiale si amicu fidele alu guvernului turcescu. Eu credu că este de cea mai mare importantia, cá lucrurile acestea se devina obiectu alu unei investigatiuni severe si se ajunga la cunoscinti'a tuturor natiuniloru civilisate. Este probabile că gubernulu centrale*) dela Constantinopole nu a comandatu macelarea populatiunei rurale nearmate, dara elu este responsabilu immediatu pentru crimele acestea, pentrucă le cunósce, si nu face nimicu spre a le inpedeca, si pentru-că elu, gubernulu centrale, a demandatu desarmarea tuturor bulgariloru, si apoi a tramisu pe cercassiani si pe Basf-buzuci preste satele nearmate**).

Ce au facutu acesti ómeni selbateci?

1) Au prefacutu in ruina totala mai multu ca una sutu de sate bulgaresci, de si numai cinci séu siése din ele au statu in prepusu că aru participa la miscarile revolutionarie.

2) Celu pucinu 25 mii de bulgari nearmati fusera macelati cu sange rece. Diarele turcesci dela Constantinopole arata acestu numeru multu mai mare, adeca la 40 de mii.

3) Mai multu de una miie copii de bulgari au rapitu si iau vendutu cá sclavi, in piatile publice dela Adrianopole si Philippopole.

3) Aceia pe carii nu iau omoritu, au fostu torturati in modu fiorosu.

5) Spurcatiunile commisse asupra femeiloru, intre cu ori ce crudime si brutalitate, din câte s'au vedutu pana acumu. Acelea crudimi sunt cu atatu mai revoltatórie, cu catu femeile bulgare au idei mai sublime despre moralitate si castitate, decatu femeile ori-carui altu poporu orientale. De aru sci femeile Angliei cele intemperate in Bulgari'a asupra sexului loru, aru prorumpe in mania atatu de intensiva, incatu s'ar scola Europ'a intréga spre a lua vindicta.

6) Celu pucinu siése mii de bulgari gemu astadi in prinsori si suferu torturi, in partea loru cea mai mare atatu de fioróse, că Europ'a n'a mai vedutu

*) Dela Constantinopole.

***) Curatu asia, cá la noi in a 1848.

de acelea dela evulu mediu încóce; si totusi desființarea torturei in Turci'a fusese proclamata inca de catra sultanulu Abdul Medgid cu cea mai mare solemnitate.

7) Mai multe mii de refugiatu se afla inghesniti pe la cetatile mai mari, unde sunt expusi la tóte speciile de insulte din partea plebei turcesci si moru de fóme, din cauza că bulgarii nu le potu veni in ajutoriu.

Pana aici correspondentele diariului „Times.“

Unu altú diariu mare si respectabile „Daily News“ dela Londr'a, publicà dela correspondentele seu din Constantinopole érași relatiuni despre atrocitatile turcesci, la a caroru lectura ti se face perulu maciuca; observa inse limpede, că si diarele cate esu in limb'a turcésca si sunt mai humane (de catu multe „crestinesci,“ adaogemu noi), le publica pe tóte, că inse tocma din acea cauza ministeriulu turcescu le-a suspinsu, le-a pusu in gura scalusiu. De aici poti judeca, ce crediementu se dai si telegrame-loru esite dela generalii si dela ministrii turcesci. Correspondentele anglu descrie omorulu in masse (cu sutele) alu femeiloru din orasiulu Calofer si ducerea in captivitate a feteloru tenere, pe care apoi barbarii le vendura in Filipopole cu cate 3—4 lire turcesci (30—40 florini). Pe la sate desarma mai antaiu pe poporu, dupa aceea storcu bani dela elu, sateloru le dau focu, pe femei si pe fete le vendu. Functionarii cei mai de frunte dela Filipopole au spus'o in audiulu lumei, că toti christianii sunt revolutiunari si ca sultanulu nu are trebuntia de suditi ghiauri. Imamii (popii) predica in mosiee, că toti mohamedanii cati participa la bellulu sacru contra ghiauriloru, déca voru omori cate unu preotu si cate 33 de christiani, isi voru asigura cate unu locu in paradisu. Cei arestati suferu tórture terribili. Acestu correspondentu anglu inca constata, că in districtele Filipopole si Tatar-Bazargicu in timpu de trei septemani barbarii au exterminatu preste 100 de sate; elu observa totu odata, că planulu determinatu alu turciloru ar fi, că ori se exterminu tóta populatiunea bulgara, séu celu pucinu se o debilitadie intru atata, in catu poterile europene se nu aiba ocaziune de a mai interveni. Catu mai remane pe urm'a basi-bozuciloru, adeca a spahiiloru séu domniloru armati si a sierbiloru dusi cu ei, mananca trupele regulate, éra restulu ilu ducu turcii din comunele vecine. Pe unu Resid-pasi'a ilu traseru la raspundere pentru masacrulu (macelatur'a) din comun'a Perustiti'a; elu inse a sciutu indata cumu se scape, adeca cu modulu usitatu de multu la turcii de ambe cathogorii, baptisati si taiati impregiuru. A chiamatu adeca la sine pe preotii si primarii mai multoru comune invecinate, le-a pusu inainte unu documentu falsu, in care se dicea, că nu elu a prefacutu acea comuna in ruine, si, că abia au peritu 60 de persóne, care mai tóte s'au sinucisu ele pe sinesi; apoi ii constrinse că se'lu subscria cu totii.

Obiectulu principale pe care'lu ruinédia turcii, suntu scólele christianiloru preste totu pe unde se afla de acelea, éra pe docenti si professori ii spendiura si numai cá din gratia tienu pe unii ferecati in lantiuri. Preotii inca sunt expusi la persecutiuni furiose.

In fine correspondentele dela „Daily News“ inchiaie observandu, că atrocitatile acestea suntu cunoscutu in Constantinopole.

Citindu unele cá acestea, si convingundu-se origine de adeverulu loru, se judece singuru, déca este posibilu vre-unu progressu si vre-o civilisatiune genuina sub tirani'a popóraloru turcesci. Se ia amana si tractatele in care se recunósce dreptulu óresi-cumu hereditariu alu Rusiei de protectiune in favórea popóraloru christiane gr. res. din imperiulu turcescu, si apoi se mai crédia in neutralitatea absoluta a Rusiei. Dara va esi cineva cu tractatulu dela Parisu din 1856 in favórea integritatei imperiului turcescu?

Dupa noi, exista cestiune mai grava decatu tóte tractatele de statu cate s'au inchiaietu in Europ'a: cestiunea libertatiei, a culturei, a civilisatiunei, a prosperitatei toturoru popóraloru.

Articlii militari.

(Urmare.)

§. 5. Grup'a de esaminare.

Fia-care guarda-mare asiédia in urm'a uneia din sentinelele sale indoite o grupa séu trupa de esaminare, compusa de unu sergentu si patru soldati.

Déca prin lini'a sentineloru trece unu drumu, atunci grup'a de esaminare se asiédia in urm'a sentinelei indoite ce se afla pe acelu drumu, si ori-ce trecere prin lini'a sentineloru se face atunci numai pe acelu drumu.

Ómenii ce compunu grup'a de esaminare, stau ascunsi in urm'a sentinelei indoite, ei nu lapeda ranitiile si nu facu piramide, de catu dupa permisiunea speciala a comandantiloru de avant-posturi. Siefulu grupei are instructiuni precise dela siefulu gardei-mari in privinti'a persóneloru ce póte lasa, se tréca; in casu pe indoiéla séu banuéla, se duce singuru si cere lamurire dela siefulu gardei-mari.

Siefulu grupei de esaminare indata ce aude a propierea unei persóne, séu dupa insciintiarea sentinelei, se duce cu grup'a sa la sentinela, ascundindu ómenii care stau cu armele gatiti, elu ea la mana si striga: unu omu inainte! si la cativa pasi de verfulu baionetei 'lu opresce si 'lu intréba:

Cine sunteti? din care regimentu? unde voiti a merge? etc. Déca nu gasesce nimicu banuitoriu si déca (dupa instructiile ce are) se crede in dreptu de a poté permite intrarea, atunci elu i lasa se tréca dicundule: poteti tréce! trebuie inasa se insciintiedie despre acést'a pe siefulu gardei-mari.

Déca inasa din portarea, vorb'a séu imbraca-

mintea celor veniti, siefulu grupei de esaminare are ore-care banuiela, atuncea prin intrebari potrivite impregiariloru, elu trebuie se se incredintiedie, deca banuiel'a sa este intemeiata; la cea mai mica indoie-la, siefulu grupei de esaminare se duce numai cu celu chiamatu la guard'a-mare pentru a obtiené deslegarea siefului de guarda; ceealalta parte a ómeniloru esaminati va fi pazita prin ómenii grupei de esaminare remasi la sentinela.

Candu sosescu desertorii, siefulu grupei de esaminare chiama unu omu inainte, se informédia de cererea ce au si conduce la guard'a-mare numai atatia desertori, cati póte pazi cu sigurantia; desertorii trebuie se depuna armele, care apoi voru fi aduse mai tardiu.

La sosirea desertoriloru, sentinel'a dupa ce 'i au opritu, le ordina se depuna armele, si se se departiedie de ele, calaretiloru le ordina se descalece si se lege calulu de sabia, pe care trebuie a o infige in pamentu si a slobodi ching'a.

Parlamentarii*) trebuie esaminati de insusi siefulu gardei-mari, care pentru acést'a trebuie se vina pe lini'a sentineleloru.

Pentru ori-ce persóna ce capeta voia de a trece prin lini'a sentineleloru, se anuntia siefulu grupei de esaminare printr'unu omu alu gardei-mari.

§. 6. *Sentinel'a dela arme.*

Sentinel'a dela arme este destinata pentru sigurantia gardei-mari.

Dens'a nu da onoruri si nici nu striga la arme.

Ea opresce pe ori-cine se apropia de guarda, intocm'a cá sentinel'a indoita din linia, si trimite pe cei chiamati inainte la siefulu de guarda. Diu'a se permite trecerea superioriloru cunoscuti si ómeniloru din guarda, ér' nóptea numai dupa ce dau respunsulu si parol'a.

Ea anuntia pe siefulu gardei de ori-ce sgotu neobicinuitu séu banuitoriu ce aude pe lini'a sentineleloru, de impuscaturile ce s'aru audí, de asemenea si de apropierea unei trupe.

Sentinel'a dela arme este datóre inca a anuntia pe siefulu gardei, candu se aprópia unu superioru.

Pentru paz'a sa, guard'a-mare mai póte asiedia inca cate o sentinela simpla pe flancuri si in spate, inasa la o departare de 100 pana la 200 pasi.

§. 7. *Insciintiarile ce trebuie a face sentinellele, grup'a de esaminare etc.*

Sentinelele indoite trebuie se insciintiedie pe siefulu gardei-mari:

1) De tóte miscarile de trupa ce observa in giurulu loru, aratandu fort'a si felulu trupei, precumu si directiunea ce urmédia.

*) Parlamentarii sunt oficeri inamici, insociti de unu cornistu séu tobosiaru, insarcinati a aduce comandantiloru nostri vreo comunicare verbala séu vreo scrisóre.

S. e. insciintiarea dela sentinel'a Nr. 1.

„O colóna de doue batalióne merge in directi'a dela N. spre N. séu o comanda de 20 ómeni se apropia, viindu din directi'a despre N.“

2) Despre tóte intemplerile neobicinuite ce vedu séu audu inainte si pe lini'a sentineleloru, adeca candu sentinel'a aude impuscandu, ea trebuie se insciintiedie in care directie si camu in ce departare au auditu impuscandu, deca impuscaturele au lostu singuraticeséu neintrerupte, deca detanaturele sunt de pusca séu de tunu; anuntia candu vede ridicandu-se pulberea, séu fumulu din cladiri ce ardu, directi'a séu departarea.

Déca nóptea sentinel'a aude tropote de cai, sgotu de trupe in marsiu, de trasuri séu tunuri, deca vede focurile inamice inmultiendu-se séu cele ce ardu stingundu se. — Déca sentinel'a aude sunandu alarma, insciintiedia pe siefulu gardei aratandu directi'a si departarea. Sentinelele asiediate pe malulu unui riu anuntia pe siefulu gardei, candu vedu pe malulu opusu cá se lucrédia vre-unu podu, séu pornescu vase, (corabii, vapóre, luntre).

Candu se apropia comendi inamice, sentinel'a trage focu pentru a anuntia pe sentinelele vecine si guard'a mare de venirea inamicului, si in urma alérga la guarda-mare spre a esplica caus'a.

Pentru ori-ce omu ce lasa se tréca, siefulu grupei de esaminare anuntia prin unulu din ómenii de sub comand'a sa pe siefulu gardei, si in casu de banuiala, inainte de a permite trecerea, merge singuru de cere lamurire.

Anuntiturile ce siefulu grupei de esaminare face siefulu gardei mari, trebuie se fia scurte, dara lamurite, spre ex.:

Insciintiarea grupei de esaminare.

„30 soldatii din regimentulu alu 12-lea de infanterie comandati de unu oficeru reintorcundu-se dela satulu N. cu 10 cara cu provisie, au intratu in bivocuacu corpului principalu.“

Insciintiarea grupei de esaminare.

„20 calarasi — se dice din alu 2-lea regimentu, au sositu dinaintea sentinelei Nr. 1.; sub-oficerulu au aratatu cá au plecatu de mai multe dile dela regimentulu loru, respunsurile date au fostu, fórte negisure si banuítóre, din care cauza l'amu adusu numai pe densulu singuru la guard'a-mare, ér' pe ceilalti i-amu lasatu sub padi'a ómeniloru mei la sentinel'a indoita Nr. 1.“

Insciintiarile ce guard'a mare trebuie se faca prin unu caporalu pichetului séu comandantului avant-posturiloru, trebuie se contiena, pe catu se póte de scurtu, ceea ce este importantu, s. e.

Insciintiarea gardei-mari a locotenentului N. „O trupa de 40 ómeni au atacatu arip'a stanga a liniei sentineleloru, si dupa o lupta scurta s'au retrasu spre N.“

Insciintiarea gardei-mari a sub-locotenentului N. de langa podulu N.

„O patrula reintorsa chiaru acumu a adusu scire, ca inamiculu si-au adunatu sentinelele din loculu cutare, si inainteza cu doue companii de infanterie pe drumulu (cutare).“

Insciintiarea gardei inaintate a sergentului N. de pe delulu N.

„Mor'a de ventu cutare arde si la drept'a ei se ridica nori de prafu (pulbere).“

§ 8. Conduita siefului de guarda-mare la asteptarea ei.

Siefulu gardei inainte de a porni cu guarda pentru a o asedia, inspectia armele si cartusiele omenilor si le arata misiunea. In marsiu trup'a este precedata de unu verfu, si deca natur'a terenului cere, dens'a se acopere si prin flancheri. Candu pornescu mai multe garde, ele intretienu legatura prin patrulile. Ajungandu pe terenulu, pe care are se se asiedie, siefulu gardei lasa 1/2 din omeni sub comanda unui sergentu sau caporalu, care astepta sub arme reintorcerea sa, er' densulu cu cealalta diumetate, luandu tote precautiunile de sigurantia, recunoste terenulu si asiedia sentinelele pe positiunea de unde ele se vedea catu se pote mai in departare, cautandu in acelasi timp se fia ascunsa catu se pote, si totu de odata intrebuintiandu celu mai micu numeru de sentinele, se pota tienea legatura necesaria intre densele si cu sentinelele guardeloru-mari vecine.

Departarea dintre sentinele se determina astufeliu, in catu se nu se pota strecura nimeni printre ele fara a fi vediutu, cu tote acestea nu trebuie a se asedia mai multe sentinele decat cere configuratiunea terenului si permite forti'a gardei mari.

La asiedierea sentinelelor, siefulu gardei-mari trebuie se observe urmatoarele:

1. Legatura lor cu sentinelele guardeloru vecine.
2. Ele se aiba o vedere libera, mai alesu in partea despre inamicu.

3. Se fia ascunsa vederii inamicului; este inse avantajos ca in acelasi timp se pota fi vediuta de sentinel'a dela guarda-mare. La trebuintia, acesta dificultate se aplanedia asiediandu sentinele intermediare.

4. Drumurile si trecatoarele trebuiescu padite cu deosebire, deca dincolo de lini'a sentinelelor sau in laturi se afla innaltimi, tufisiuri sau alte puncte, pe care impregiarile ceru a le ocupa, se asiedia unu postu sub-oficerescu detasiatu, care se instaledia sau ca o „Patrula stabila,“ adeca, neparasindu punctulu, se padiesce prin sentinele sau patrulile volante (miscatoare).

Candu se asiedia sentinelele, deca terenulu dinainte nu este de totu liberu, siefulu gardei trimite patrulile pentru a'lu cerceta pe o intendere de cate-va sute de pasi.

Consemnulu pentru fia-care sentinela in parte,

trebuie se cotiena cele aratate la § 3. Sergentulu sau caporalulu de schimb trebuie se asiste la darea instructiunii sau consemnului ce primescu sentinelele schimbului de instalatu, pentru a potea supraveghia in urma, ca la schimbarea sentinelelor se li se comunice esactu consemnulu.

Dupa asiedierea sentinelelor, siefulu gardei trimite un'a sau mai multe patrulile in directia despre inamicu pana la cele mai insemnate parti de terenu ce se afla inaintea sa, aduna detasiati ce va fi avutu si se reintorce la fractiunea ce au lasatu in urma. acel elu alege loculu pentru guarda-mare, pe catu se pote acoperitu, astufeliu ca sentinel'a dela arme se vedea totu ce se petrece pe lini'a de sentinele; in ori-ce casu inse ea va fi astufeliu de departe, in catu se nu fia distrasa prin vorbele omenilor dela guarda, si se audia ori-ce detunatura de pe lini'a sentinelelor. Pentru a intretiene legatura cu sentinelele cele mai insemnate si mai departate, se asedia sentinelele simple intermediare. Obstacolile cele mai insemnate, precumu difileurile, inaltimile, drumurile principale etc., ce se afla inauntru terenului destinau gardei-mari, trebuie se fia numai atatu de departe de guarda-mare, in catu ea se pota ajunge la densele si se le ocupe inaintea inamicului, ce aru ataca.

Loculu pe care se asiedia o guarda-mare, trebuie, pe catu se pote, intaritu prin ridicaturi de pamentu, siantiuri, abatisiuri (arbori taieti si culcati unulu peste altulu cu verfurile spre inamicu), etc., nici odata guarda-mare nu trebuie asediata in case. Deca guarda-mare sta in urm'a unui podu de lemn, atunci se ridica podurile, lasandu un'a dintre ele atat'a, ca se pota servi la trecerea patrulilor; fara ordinu inse nici odata podurile nu trebuiescu arse, fiindu-ca ne-ar' potea folosi la marsiulu inainte; podurile de petra se baricadedia, trecatoarele se strica.

Dupa instalarea unei garde-mari siefulu seu trimite comandantului avant-posturilor unu raportu*)

*) Modelu de raportu.

Regimentulu Nr. 1. infanterie de linie guarda-mare de pe siosea dela Banés'a.

Raportu la 16 Decembre 1874.

1. Astadi la ora 1 dupa prandiu amu ocupatu postulu (sau amu luat postulu in primire dela sub-locotenentulu N. din compania 1-ia regimentulu alu 3-lea Dorobanti).

2. Forti'a gardei se compune din

Oficieri	1
Sub-oficieri	2
Caporali	1
Cornisti	1
Soldati	37

Totalu 42 toti din compania 4-a din regimentulu N. 1. infanterie de linie.

3. Guarda-mare este instalata la marginea satului Banés'a in dosulu casei de langa siosea; intretiene 4 sentinele indoite, si se afla: sentinel'a N. 1. in drept'a sioselei, N. 2. pe siosea, in urm'a ei la 25 pasi grup'a de esaminare; — er' sentinel'a Nr. 3. si 4. in stanga sioselei.

er' spre gardele mari vecine cate o patrula pentru a le face cunoscuta pozit'ia ce a ocupatu guard'a-mare si lini'a sentinelor, care la intorcere aduce aceeasi scire despre gardele-vecine.

Dupa acest'a restulu gardei se numerotedia intrebuintiandu pe catu se pote 2/3 din totalulu omeniloru pentru schimbulu sentinelor, er' 1/3 pentru patrula. Este mai bine, candu circumstantiele permitu, a intrebuintia chiar' si mai pucine sentinele; deca inse terenulu ar' reclama intrebuintiarea intregii garde pentru schimbulu sentinelor, atunci patrulile se facu din omenii ce suntu schimbati; in casu de neajungere trebuie se se asigure prin patrulari prea dese.

Dupa ce guard'a este numerotata, se potu pune armele in piramide.

O guarda mare ce schimba pe alt'a, dupa natura terenului, se asedia in drept'a seu in stang'a celei vechi, la schimbare nu se dau onoruri, ambii siefi de guarda si predau instructiunile si asista la schimbarea sentinelor. Candu schimbarea se face in reversatulu dilei, atunci ambele garde trimitu dincolo de lini'a sentinelor patrula compuse din omenii luati din amendoue gardele, in care timpu gardele stau sub arme pana dupa reintorcerea patrulor, dupa care apoi guard'a vechia pleaca. Sietulu gardei se presentedia la reintorcere comandantulu avant-posturilor, insciintindu'lu ca a fostu schimbatu, si predandu'i totu de odata raportulu gardei-noue.

(Va urma).

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

70. Provocandu se universitatea natiunei sasesci, a face cunoscuta jurisdictiuniloru subordonate, ca se ingrigiasca pentru indestularea scularei glotelor, totu deodata se incunoscintieza si comitetulu spre deslegarea raportulu seu din 4 ale acestei luni, ca se faca a intielege si a pricepe pe concernentii prefecti si tribuni, ca este deosebire esentiala intre requisitiune pentru midiulocele trebuintiose spre sustienerea vietii si intre predatiuni, fiindu-ca requisitiunile se restringu numai la neaperatele midiuloce pentru sustienerea vietii; era predatiunile se intindu asupra ori-

4. Legatur'a este stabilita; in drept'a cu guard'a-mare din regimentulu N. 3. infanterie de linie, comandata de sublocotenentulu N., in stang'a cu guard'a-mare din regimentulu N. 3. de dorobanti, comandata de locotenentulu N.

6. Doue patrule trimise la departare de unu kilometru dincolo de lini'a sentinelor, n'au descoperitu nimicu despre inamicu (seu predecesorulu meu mi comunica, ca astadi la or'a 7 si 11, a. m. patrule de cavalerie inamica, inaintandu pe siose, s'au apropiatu pana la unu kilometru de lini'a sentinelor nostre. Locotenentu N. N.

Espectata la or'a 3 dupa prandiu, prin ordonanti'a N. N. din compani'a 4-a.

carora fora osebire, spre a caroru impedeare a fostu provocatu comitetulu inca prin ordinatiunea din 9 ale acestei luni sub Nr. 2. 4866. Sabiuu 15. Decembrie 1848.

In numele Domnului Generariu Comandante.
Pfersmann mp.
F. M. L.

Domnilor Prefecti si Tribuni!

Din copi'a de mai susu dupa ordinatiunea In. G.-Comandante intielegeti deosebirea ce trebuie se faceti intru requisitiuni si predatiuni. Deci in puterea acelei ordinatiuni, comitetulu avendu cea mai mare privilegiere, ca scularea glotelor se nu suferu fome, si frigu, ve provoca ca se faceti requisitiuni pe la curti, pentru midiulocele trebuintiose la sustienerea vietii gardei, candu se afla in servitiulu castrelor, ingrigindu ca se dati quietantii de lucrurile ce veti lua, era catu pentru predatiuni, atatu D-voastre, catu si toti omenii, care se afla sub comand'a D-voastre, se ve feriti a nu ve spurca manile cu densele, fiindu-ca cu acesta se pateza onorea nationale si drept'a cauza pentru care ne luptamu. Sabiuu 26. Dec. 1848.

Simeon Barnuti, Aaron Florian,
presedinte. secretariu.

70. b) Фрате чентрione!

Fiindz kь mьлцi дiн чеi дiскрипцiи, карi сжнт 2 ми 3 дн о кась, рьмасерь дiн вьстьмьцiь дела Хзиедiн, шi фiндз кь поi нз аврьм тимп аi глоби дьпь кьм сь отьржсь; те дьсърцiньм пе Дта ка сь'i глобещi пе фiе каре кьте кь 12 злцi, — афарь де тривьнатз Дьii, янде сь пьсь дiн грешаль 5 злцi вьнi шi янде дикь сь iарть 30 кр.; карii нз вор авеа ванi вор да вькате дн прецз де ванi дiн каре сь ва фаче зп магазин. Веi дьсьмна кь преотьл сьз кь нотарьл сатьлi дела чiне, че шi кьт аi льат, асемiнеа веi фаче шi кь чеi че сь вор ретраце дн вениторьл дела лагер, дiньндьте де ордиьчьнеа дiн (?) Дек. а. к. Ка адекь чеi кь ажьторьл сь рьмьнь тот деазна дн лагер, еарь чеi сiьгьрi сь сь пьржнде скiмьндьсь тот ла 8 зиле; пре чеi че сь вор дппротивi ла ачестеа, дi веi дьсемна, ка кьнд воiз пьтеа венi ез, тривьнз сьз вичетривьнз, сь'i пьтем авеа кьрьнд ла мьнь, шi сь'i педенцим милгьреще.

Пентрз а май зшора грезьцiле шi неказьрiле каре ле сьфере оамени, де-окамдать сь дь воiз фiь-кьрьл сат, ка сь ласе пре тодi оамени карii аз фост шi сжнт шi ажьм дн лагер, сь шi адькь кьте зпз карь де лемне; дьсь ка сь нз сь факь мiшелi шi пагьье тарi, Дта те веi дьцелече кь дпгрьжиторьл ачелеi пьдзрi, каре ва фi ла сат, сьз дн липса ачестьвiа кь преотьл шi кь чеi май кь мiнте сьтепi, шi веi пьне сь се таиь зп колцз де пьдзре, маi тьрьнть сьз де тот вьтрьнь; оамени чеi фьрь вiте вор тьia шi вор фаче атжтеа сорцi, кьцi оамени вор фi фост шi сжнт дн лагер; чеi

чеї кѣ каръ вор адъче маї дптжїѣ соартеа челор фъръ вїте шї апої а лор. — Дакъ ла зп сат нѣ ва фї пѣдъре де лок, ачест сат дшї ва фаче сорциле сале дп о пѣдъре домнеаскъ, саѣ дп ачеа пѣдъре ла алт сат, знде шїаѣ фѣкѣт шї пѣпъ акъм, дпцелегъндѣсъ маї дптжїѣ кѣ кѣпїтанѣя шї кѣ сътенї ачелѣ лок.

Веї реквїра — веї чере дела фїѣ каре кърте дъпъ кѣтїмеа бѣкателор каре вор фї, 20—40, 60, пѣпъ ла о 100 ферделе де грѣж, деспре каре веї да кѣпїтанѣъ шї апої веї трїмїте ла тоарѣ, — шї фърїна о веї пѣне дптрън магазинѣ, дпн каре съ съ поатъ коче пѣне кѣтъ съ ва порѣпчї, кокъндѣсъ шасѣ пїте бѣне дпн о ферделѣ, кънд веї трїмїте пѣвеа, веї прїмї кѣпїтанѣъ деспре кѣте аї дат, ка съ те подї лецїтїма дпайнтеа опї кѣї де че аї лѣат шї де чеаа че аї дат. Дакъ нѣ вецї авеа локѣ бѣн де фърїнъ знде се о грїжїдї саѣ въ вецї тѣме де фѣрат, о вецї трїмїте ла Блаж, шї Дп. магазинѣрїѣ, дъпъ че ва тѣсѣра кѣтъ адї адъс, въ ва да кѣпїтанѣъ. Знде нѣ вор фї бѣкѣте трїерате нїчї дерегѣторї ле кърте каре съ въ деа, вецї пѣне пре чеї сѣлгѣрї де не акасѣ съ трїере съв инспекцїзнеа фостѣлѣ жде домнеск, а кѣпїтанѣлѣ шї контрола преотѣлѣ; шї вецї дпѣлѣтї мерѣѣ, дпгрїжїнд ка съ нѣ съ фѣре нїчї съ нѣ съ прѣдезе нїчї фїр, пентрѣкѣ бѣтаїа поте съ цпнѣ маї мѣлѣт тїмп шї дп зрѣт поте съ мѣрїм де фоаме, дпсѣ пѣпъ атѣнчї акъм пѣмаї декѣт съ лѣадї фѣнѣ де знде ва фї шї съ коачедї пѣне, шї апої въ вецї деспѣгѣбї. Требзїе съ лѣадї дела тоатъ каса а 3-еа парте дпн фѣїна че съ ва афла, съ о коачедї шї съ о трїмїтецї пѣмаї декѣт ла лагер.

Фїнд кѣ мїліцїа регѣлатъ о сїлітъ а фаче маршѣрї непревѣзѣте, акъм дп о парте, акъм дп алта, не пѣтѣнд кѣте одатъ а трїмїте нїчї кортеларї, съ се леѣе ла фїѣ каре сат о клаїе де фѣпѣ дела о кърте знде ва фї маї мѣлѣт, саѣ знде нѣ вор фї вїте, шї дъпъ че съ ва лега, съ се пѣмере дп фаѣа а 7 бѣтрѣпї шї съ се пѣпъ магазин дп шѣрѣ, шоп, саѣ шї съв черїѣ, пѣмаї съ се копере бїне, ка ла опї че дптѣмпларе непревѣзѣтъ съ се поатъ да не лѣпгѣ кѣпїтанѣїѣ ла мїліцїѣ, фъръ а съ прѣда. Аша требзе фѣкѣт шї кѣ овесѣл.

Еарѣ дп сателе знде нѣ сѣлѣт кърцї вор да оаменїї дела сїне, саѣ вор кѣмпера де зндева, пѣмаї съ поатъ фї ачеста ка о ресерѣвѣ, афарѣ де ілішѣл чел лецїзїтѣ каре съ дѣ дъпъ даре.

Дп тоте ачестеа дпсѣ требзе дпѣлат кѣ чеа маї бѣпъ кѣпїоцїнѣъ, ка съ нѣ съ фѣре шї съ нѣ съ прѣдезе, нїчї зпѣ фїрѣ де грѣж, врео пѣне, саѣ врео порчїзне де фѣпѣ, пентрѣ кѣ опї чїне съ ва афла кѣ де ачестеа, съ ва да съв лецїле мїлітѣрѣшї, шї пентрѣ чел маї мїкѣ лѣкрѣ, дшї ва перде вїаѣа саѣ лїбертатеа.

Ла тот сатѣл съ стеа зїоа шї понтѣа стрѣцї каре съ нѣ ласѣ съ треакѣ нїчї зпѣ омѣ некѣпоскѣтѣ пѣпъ нѣлѣ ва черчета чїне о, знде мерѣе шї де знде вїне, шї оаре нѣ аре чева скрїсорї бѣлѣстѣмате, шї дакъ съ ва афла, съ се адѣкѣ ла дерегѣторїа чеа маї деапроне саѣ ла префектѣрѣ. Съ маї фїе дпкѣ ла тотѣ сатѣлѣ 2 оменїї кѣ каї вїне потковїдї шї тотдеаѣна гата, ка съ поте мерѣе опї знде ар фї де лїпсѣ. Афарѣ де ачаста

фїндѣ кѣ пѣпъ акъм дпкѣ нѣ саѣ кѣмпѣратѣ доѣв ла тотѣ сатѣлѣ, шї требзїнда чере дп тїмпѣлѣ де акъм съ се стрїнгѣ оменїї маї де мѣлѣте опї, съ се факѣ ла тотѣ сатѣлѣ тоакѣ де лемпѣ дп тотѣ зїаѣа, шї кънд съ ва бате тоакѣ, съ шїе тотѣ омѣлѣ съ вїнѣ пѣмаї декѣтѣ кѣ ланча дп пѣпъ ла кѣпїтанѣ; каре нѣ ва венї дпдатъ дъпъ тоакѣ, съ ва педенсї кѣ 25; аша нѣ ва маї фї сїліт а стрїга вїетѣл кѣпїтанѣ тота зїоа пѣмъ съ стрїнгѣ оменїї.

Блаж, 20. Дек. 1848.

I. Аксенѣе Северѣ,
пр. лѣц. I. прїмарїѣ.

71. a) Dela Comitetulu Natiunei romane.
Domnule V. Prefectu!

De vreme ce rebelli magiari s'au adunatu la Clusiu si au cugetu asi lua calea catra Mediasiu si a'si impreuna puterile sale cu rebelli secui, dreptu aceea din impreuna intelegere cu In. General-Comando din partea carui s'au luat mesurile cele convenite pentru militia, ti se poruncesce Dtale, ca se pui tote silinti'a, ca toti cei destoinici de arme in prefectur'a Dtale, catu se va putea de bine armati si inbracati se stea gata in satele loro, ca la ori ce timpu de lipsa in totu ceasulu se esa cu totii ca barbati harnici si bravi romani si insotienduse ostasimei inperatesci, se infranga pe rebelli magiari, pe dusmani Imperatului si natiunei nostre — aratandu omeniloru nostri ca se aiba curagiu in contra rebelliloru; — ca-ci acestia au in cugetu iara a face pe romani iobagi — etc.

Sibiiu din 29. Dec. 1848.

Simeonu Barnutiu,
presiedinte.

Ioanne Branu,
membru.

71. b) Dela Comitetulu Natiunei Romane
Domnule Prefectu!

Inaltulu Generariu-Commandante prin ordinatiunea sa din 29 Dec. 1848 sub Z. 5252 demanda Comitetului ca, in aceste inprejurari critice, candu patri'a este amenintata si din partea Secuiloru, si a puterii dujmane, carea au navalitu din Ungari'a, si candu spionarea si proditiunea voru pune tota activitatea spre a afla atatu tari'a catu si miscarile trupeloru imperiale, sa fia cu cea mai mare privighiere asupra calatoriloru, mai cu sema a celora carii se ducu in directiunea tienuturiloru pe care revolutionarii tienu ocupate.

In privinti'a acesta in. Generariu-Comando pune insarcinare asupra Comitetului, ca si elu se indatoreze pe autoritatile siesi subordonate, spre a fi cu cea mai seriosa bagare de sema, nu numai de a nu mai slobozi passuri de drumu in partile unde se afla rebelli, decatu la persone de incredere si ferite de totu prepusulu; ci si de a opri pe ori-care calatoriu in partile acele, care nu se va putea legitima cu passu dupa renduela.

Pe langa acésta, In. Generariu-Commando mai demanda, ca toti calatorii se se caute cu de ameruntul si se se cerceteze deca au chartii la sine si scrisori. Aceia la carii se voru gasi chartii séu scrisori periculose ori suspecte, sa se prinda; si atatu despre persoanele aceste oprite, catu si despre chartiile si scrisorile loro, precumu si despre ori-ce evenimentu importantu ce s'aru intempla, si care aru descoperi miscarile inamiciloru, sa se insciintieze In. Generariu-Commando fora cea mai mica intardiare, chiaru si prin estafeta.

Comitetulu dandu in cunoscentia Domniei tale acésta ordinatiune a In. Generariu-Commando te provoca, ca se fii cu neadornita privighiere asupra celoru ce ti se demanda, si sa pui tota activitatea spre a o aduce la indeplinire tora cea mai mica smintela. Catra acésta pune strinsa indatorire asupra Domniei tale, ca prin ómeni credintiosi se te silesçi a afla positiunile inamicului si directiunile sale, catu si tari'a sa, atatu in cavaleria si infanteria, catu si in artileria, si ori ce vei afla siguru despre acésta, sa raportezi asemenea fora ce mai mica intardiare.

Simeon Barnutiu,
presiedinte.

Ioane Branu,
membru.

72. Proclamatiauneá lui Bem.

A felső erdélyi hadsereg főparancsnokától erdély lakósaikhoz.

A magyar hadsereg jó, hogy kiszabaditson titeket a reactio rabigája s a katonai zsarnokság alól.

A magyar álladalom alkotmánya által biztositott szabadság ismét életbe lép.

Mindennemü politikai vétkekért általános bocsánat biztositatik az egész országra nézve.

Am de midön a multakra fátyol vettetik, midön az eltévedt lakósoknak kegyelmes bñnbocsánat adatik, figyelmeztetnek egyszersmind az ország minden lakósa, hogy az alkotmányszerü kormány ellen elkövetendö minden újabb politikai vétkek hadtörvényileg fognak büntettetni.

Azon lakósok, kik kezeikben fegyverrel fogatnak el, ugy szintén, kik magyar hadseregeink belépte után rögtön mindennemü hadi tüzfegyvereiket át nem adják, halállal büntettetnek.

Felhivatnak azért e hon minden lakósa, hogy náluk létezö mindennemü hadi tüzfegyvereket a legközelebb esö katonai hatóságna azonnal adják be.

Minden a hadsereg élmezésére tartozó kellek és megrendelt szállítások a tiszték által nyugtatványoztatni s a kormánybiztosok által ki fognak fizettetni.

Kelt Kolozsvártt főhadi szálláson dec. 27-én 1848.

Bem, tábornok.

Von dem Ober-Commandanten des Ober-Siebenbürgischen Heeres

an die Bewohner Siebenbürgens.

Das ungarische Heer kommt, um Euch von dem Joche der Reaction, und von dem Militair-Despotismus zu befreien.

Die durch die ungarische Constitution zugesicherte Freiheit tritt wieder ins Leben.

Für alle bisher begangenen politischen Vergehen wird für das ganze Land die Amnestie zugesichert.

Indem jedoch auf das Vergangene ein Schleier gedeckt, und den verirrtten Bewohnern verziehen wird, werden zugleich alle Bewohner des Landes aufmerksam gemacht, dass alle gegen die constitutionelle Regierung begehende neueren politischen Vergehen kriegsrechtlich bestraft werden.

Diejenigen Bewohner, die mit Waffen ergriffen werden, sowohl auch dieselben, welche nach dem Einzuge des ungarischen Heeres, allsogleich alle Kriegswaffen nicht einliefern, werden der Todesstrafe unterworfen.

Es werden daher sämtliche Bewohner dieses Landes aufgefordert, alle bei ihnen befindlichen Kriegswaffen der nächsten Militair-Behörde allsogleich auszuliefern.

Sämmtliche zur Ernährung des Heeres erforderlichen Requisiten, und angeordneten Lieferungen werden durch die Officiere quittirt, und durch die Regierungs-Commissaire bezahlt.

Klausenburg im Hauptquartier den 27. Dec. 1848.

Bem, General.

Dela okirmaira Trupeloru din sus in Ardeal catra lacuitori ardealului.

Tabera Ungureasca vine, ca se va mantuiasca pe voi de subt jugul reactii, si tiranismului catanescu.

Slobozenia assecurata prin constitutia statului ungurescu, iare se infiintiaza.

Pentru toate gresielele politice se asecuriaza amnestie de obste pentru toata tiara.

Dare cand se típa voal (fatyol) peste csele trecute, cand locuitoriloru retéciti se da iertarea gresieleloru, se reflecteaze toti locuitori tieri, cumca noaele gresiele care se voru face inpotriva ocirnuiri constitutionale, dupe legile catanesçi se vor pedepsi.

Locuitori aceia, cari se vor prinde cu armele in mana, precum si aceia cari dupa intrarea armadei unguresci indate tot felul de arme nu le vor da, cu moarte se vor pedepsi.

Drept aceia se provoaca toti locuitori Patrii acestia, ca tot felul de arme care sunt la dinsi, la cea mai de aproape Jurisdictie militare se le deje inlaintru.

Toate quote sunt de trebuintie spre intertentia

taberi si forsponturile prin tistari se vor quieta, si prin commissari ocirmuirii se vor pleti.

Sau dat in Klusu in salasul Tabori de frunte decemb. 27. an 1848. Bem, General.

73. Comitetul Natiunei Romane. Domnului V. Prefectu Stefanu Moldovan*).

Reporturile D.-Tale din 26 si 31 Dec. le primiram astadi; cuprinsul lor ne interesà; din acelasi facuram si un reportu catra G.-Comando, sè vor mai folosi si altmintrea.

Excel. Sa D. General-Comandante merge mane la DV. Deci socotiram cã pe langa alte instructiuni ce mai primirati, se ve repetimu din nou, cã nu numai se ve tineti ómenii prea gata la ori ce mandatu, fara totusi ai strapatia fara treaba, ci totodata se paziti si cea mai severa disciplina pe tot timpul cat va fi Exc. Sa pe acolo, cã nu cumva se se intemple cel mai micu scandalu, cã ce de vom afla, ne va supera cã ori ce alta nenorocire. Pe tribuni si centurioni se'i faci responsabili subt cea mai aspra pedeapsa. Cercati a face companii de venatori, cã dupa timp se scutim pe glóte.

La Exc. Sa de va fi cu indemana, fara vreo mare sila, puteti merge la curtenire, in sa firesce scurta, si se fie numai respunsuri la intrebari. Dorim se mergi numai cã protopop si coadministrator. Ori ce animositati se se delature. Se mearga cativa in corpore, dar nu multi; 3, ad summum 5, cã nu'i placu visitele.

Despre muscali veti audi mai multe. Este lucrul prea delicatu si prea fatalu acesta. E planisatu mai de sus . . . ; pentru intemplantarea cand Vindischgraetz ar impinge pe dusmani inócce, adica numai in summul pericol. Inse . . . intrarea lor póte avé, si alte urmari. Noi n'avemu decat se ne tienem mai mult passivi in privintia aceasta.

Sabiuu 1. Ian. 9 1/2 óre sear'a 1849.

Simeonu Barnutiú,
presiedinte.

Georgiu Baritiú,
secretariú.

(Va urma).

Nr. prot. S. IX., 1876.

Procesu verbale.

alu siedintiei ordinare a comitetului asociatiunei transilvane, tiente in 3 Iuliu a. c. sub presidiulu domnului Iacobu Bog'a, fiendu de facia dnii: P. Dunc'a, E. Macellariu, I. V. Rusu, I. Hanni'a, C. Stezaru, V. Romanu, P. Rosc'a, Dr. A. Brote si cu asistentia secretariului Dr. D. P. Barciantu.

§ 94. Dechiarandu-se siedinti'a de deschisa, se pune la ordine raportulu secretariului despre actele intrate pana la siedinti'a acést'a si anumitu:

Nr. exhib. 178/1876. Protocolulu adunarei generale a despartimentului cerc. II. (Fagarasiu) tiente in 21 Maiu a. c. in Recea ducala. Obiectele mai insemnate sunt:

1) -Indrumarea agenturilor comunale, cã se adune tómn'a dupa culesulu de pe campu, bucate din comune, si vendiendu-se se administre banii la cassariulu despartimentului.

2) Administrarea sumei de 281 fl. 20 cr., incassate cu ocasiunea acelei adunari (A se vedé prot. S. ord. a VII. p. 83).

3) Alegerea membrilor subcomitetului in persóne dloru: Al. Micu, cã directoru, Ioanu Romanu, Ioanu Codru Dragusianulu, Ioanu Florea, Ilariu Duvlea, Nicolau Cipu, Grigoriu Negrea Posiortanulu, cã membrii.

Acestu protocolu in intregu coprensulu seu se ia spre scientia, aprobandu-se totu-odata alegerea membrilor noi in sub-comitetulu despartimentului in persónele numitiloru domni.

Nr. exhib. 179/1876. Dlu jude regiu din Odorheiu Basiliu Basiota remite actulu fundationale prevediutu ou subscrierea sa si a doi martori, rogandu-se cã comitetulu se conserve unulu din acele 3 esemplarie la sene, ér' celelalte doue se le tramita consistorieloru gr. or. si gr. cath. archidiececane spre pastrare.

Spre placuta scientia cu aceea, cã sum'a fundationala de 400 fl. se se aviseze la cass'a asociatiunei spre primire; ér' esemplariile resp. din actulu fundationale se se tramita venerabileloru consistorie archidiececane din Sibiuu si Blasiu.

§ 96. Nr. exhib. 182/1876. Directiunea despartimentului cerc. I. (Brasiovu) aterne protocólele siedintieloru a 6. si 7. a subcomitetului despartimentului. Obiectele mai insemnate sunt:

1) Tienerea adunarei generale a despartimentului in Brasiovu in 18/30 Iuliu, in locu de Resnovu;

2) Invitarea agentureloru comunale a aterne colectele facute la subcomitetu.

Spre scientia, aprobanduse tienerea adunarei gen. a despartimentului in 18/30 Iuliu a. c. in Brasiovu, in locu de a se tinea in Resnovu, unde a fostu proiectata.

§ 97. Nr. exhib. 183/1876. Stipendistulu asociatiunei Emiliu Viciu, scolariu la gimnasiulu din M. Osiorheiu, tramite atestatulu de pe sem. II. din clas'a II. gimnasiale, din care se vede, cã a facutu progresu preste totu eminentu.

Spre scientia.

§ 98. Nr. exhib. 186/1876. D-lu Ioanu Schuster, comerciantu din Orastia, cere unu ajutoriu pentru fiulu seu, invetiacelu de negutiatoria in Sibiuu.

Comitetulu nedispunendu de presentu despre sume destinate spre scopuri cumu e' acesta, nu se afla in positiunea de a satisface de astadata rogarea numitului domnu, ilu reflectedia in sa la concursule ce se voru publica in acésta privintia dupa adunarea generale din anulu curente.

§ 99. Nr. exhib. 187/1876. Urméza raportulu d-lui cassariu despre starea cassei pe tempulu deld siedinti'a din 9 Iuniu pana la siedinti'a de astai.

*) Stricte secretu.

Din conspectulu prezentatu se vede, că a intratu sum'a de 285 fl. v. a. si s'a chieituitu 259 fl. 80 cr. Fondulu intregu se urca acumu la sum'a de 62,000 fl. 8 1/2 cr.

Spre scientia.

§ 100. D-lu presiedinte avendu in vedere apropierea tempului tienerei adunarei generale, propune a se face conformu § 25 din statute „anuntiu” pentru tienerea adunarei generale in Sibiu.

Se primesce.

§ 101. D-lu presiedinte propune mai departe alegerea comisiunei bugetarie.

Se primesce si se alegu in comisiunea bugetaria dd. br. Ursu de Margine, I. V. Rusu, C. Stezaru, Dr. A. Brote, I. Cretiu.

§ 102. Cu privire la compunerea programului adunarei generale si midilocirea de preturi scadiute dela directiunea drumurilor ferate transilvane pentru membrii asociatiunei, ce voru se calatorésca la adunarea generale,

comitetulu decide a se concrede biuronului, avendu acesta a raporta, resp. a asterne proiectulu de programu in urmatórea siedintia.

§ 103. D-lu cassariu presentéza unu contu despre 6 fl. 50 cr. v. a. cá chieitueli pentru tiparirea provocariloru pentru de a se plati tacele restante.

Se aviséza la cassa spre solvire.

Cu acesteá siedintia se inchieia.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede dd-loru Dunc'a, Macellariu, Rusu.

D. u. P.

Iacobu Bolog'a, Dr. D. P. Barcianu,
presiedinte. secretariu.

S'a cetitu si verificatu, Sibiu in 7 Iuliu 1876.
P. Dunc'a mp. E. Macellariu mp. I. V. Rusu mp.

Nr. prot. S. X., 1876.

Procesu verbale

alu siedintiei estraordinare a comitetului asociatiunei transilvane, tienuta in 6 Iuliu 1876 sub presidiulu d-lui Iacobu Bolog'a, fiindu de facia dd. membrii: vicepresiedinte I. V. Rusu, Pavelu Dunc'a, E. Macellariu, I. Hanea, Z. Boiu, V. Romanu, Dr. A. Brote si cu asistentia secretariului Dr. D. P. Barcianu.

§ 104. Dechiarandu siedintia de deschisa d-lu presiedinte aduce inainte, că in adunarea generala dela Reghinu din anulu trecutu s'a hotarita sub Nr. prot. XXV a se tiené adunarea generale pentru an. curentu in 10 si 11 Augustu a. c. in Sibiu, si totusi se aude, că multi credu si sustienu, că amintita adunare ar' fi se se tiena in 6 Augustu a. c. n., din care cauza trage atentiunea onorabilelui comitetu asupra acestei impregiurari cu rogarea de a se enuntia asupra ei.

D-lu Macelariu face propunerea a muta tienerea adunarei generale pe diu'a de 6 Augustu (Dumineca), cá se póta acurge mai multi ómeni dinpregiuru la

adunare, si crede că adunarea generala urmatóre, avendu in vedere interesulu asociatiunei, nu va desaproba pasulu comitetului.

Dupa o desbatere mai indelungata asupra acestui obiectu, comitetulu decide cu 5 voturi contra 3 a nu se abate dela hotarirea adunarei generale dela Reghinu si a convoca adunarea pe 10 si 11 Augustu a. c. in Sibiu.

§ 105. D-lu cassariu C. Stezariu presentéza atestatululu stipendistului asociatiunei Ladislau Popu, studente de a V. cl. gimn. in Clusiu, din care se vede, că acest'a a facutu in studii progresu preste totu bunu.

Spre scientia.

§ 106. D-lu presiedinte propune, cá cu oca siunea adunarei generale din Sibiu se se celebreze unu parastasu pentru primul presiedinte alu asociatiunei, repausatulu archiepiscopu si metropolitu Andreiu Baronu de Siagnu'a, si cá pentru ridicarea splendórei acestei serbari, comitetulu se insarcineze pre unulu din membrii sei a tiené o cuventare acomodata in amintirea archiepiscopului si metropolitului Andreiu.

Se primesce si, comitetulu in unanimitate invita pre P. Z. Boiu, assesoriu consistorialu si membru alu comitetului, cá se iea asupra si acésta indatorire, ceea ce numitulu domnu si primesce cu multiamita pentru onorific'a comisiune.

Verificarea acestui procesu verbale se incredintéza dloru E. Macellariu, I. V. Rusu si Z. Boiu.

D. u. s.

Iacobu Bolog'a mp. Dr. D. P. Barcianu mp.
presiedinte. Secretariu alu II.

S'a perlesu si verificatu, Sibiu in 7 Iuliu 1876.
I. V. Rusu mp. E. Macellariu mp. Z. Boiu mp.

Publicarea baniloru incursi

la comitetulu asociatiunei dela siedintia din 9 Iuniu pana la siedintia din 3 Iuliu 1876.

I. Prin dlu Elia Cincia jude procesuale s'au trimisu:

Dela comun'a Rusii-munt', cá tacsá de memb. ord. si pentru diploma pre 187⁰/₁—187³/₄ 21 fl. Dela comun'a Morareneni, cá tacsá de m. ord. pre 187⁰/₁—187⁴/₅ 25 fl. Dela comun'a Gladinu, cá tacsá de m. ord. nou pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si 1 fl. cá tacsá pentru diploma 26 fl. Dela comun'a Monoru, cá tacsá de m. ord. nou pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si 1 fl. pentru diploma 26 fl. Dela comun'a Sientiu, cá tacsá de m. ord. pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si pentru diploma 1 fl., 26 fl. Dela comun'a Santión'a, tacsá de m. ord. nou pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si pentru diploma 1 fl., 26 fl. Dela comun'a Nusfalau, tacsá de m. ord. pre 187⁰/₁—187⁴/₅ 25 fl. Dela comun'a Ragla, tacsá de m. ord. nou pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si pentru diploma 1 fl., 26 fl. Dela comun'a Budaculu romanu, tacsá de m. ord. nou pre 187⁰/₁—187⁴/₅ si pentru diploma 1 fl., 26 florini.

II. Dela adunarea generala a despartimentului VII. Abrudu tienute in 20 Aprilie 1876 in Campeni, domnii:

Anáni'a Moldovanu adv. in Campeni, tacsá de m. ord. nou si 1 fl. pentru diploma 6 fl. Iuliu Poratiu preotu-gr.

cath. in Campeni, tacsă de m. ord. nou si 1 fl. pentru diploma 6 fl. Alesandru Danciu proprietariu in Buciumu Cerbu, tacsă de m. ord. nou si 1 fl. pentru diploma 6 fl. Ioanu Todescu preotu gr. or. Buciumu Cerbu, tacsă de m. ord. nou si 1 fl. pentru diploma 6 fl.

Că tacsă de m. ajutatori dñi: Ioanu Predeticu proprietariu in Offenbaia 3 fl. Ioanu Goja propriet. Bistra 1 fl. Nicolau Araniassi preotu gr. cat. in Certesu 1 fl. Ioanu Andreica, propriet. in Campeni 1 fl. Ioanu Ghitia propriet. in Bistra 1 fl. Constantinu Palade in Campeni 1 fl. Bucuru. George alu lui Gavriila, propriet. in Bistra 1 fl. Gerasimu Morariu jude in Campeni 1 fl. Bota Dumitru, gornicu in Albacu 1 fl. Georgiu Decianu, esecut. reg. in Campeni 1 fl. George Marcu in Bistra 1 fl. Michailu Danu in Scarisiora 1 fl. Basiliu Chirtopu, Campeni 1 fl. Elia Dascalăscu in Campeni 1 fl. Nicolau Michetiu in Dilimanu 1. Iosifu Bucia, economu in Bistra 1 fl.

Sabiiu in 3 Iuliu 1876.

Dela secret. asoc. trans.

Bibliografia.

Domnul meu!

Convinsu, că manualele vechi de limb'a latina nu mai corespundu pe deplinu principiiloru si metodelui didacticu stabilitu in timpul din urma de cei mai renumiti pedagogi, amu intogmitu si amu edatu „Gramatic'a latina teoretico-practica pentru cl. I. si II. liceala, gimnasiala si seminariala.“

Fara a specifica in detaliu tóte principiile, căre mi-au servitu de basa la compunerea acestei Gramatice, voiu specifica urmatóriele:

1. Avendu in vedere, că formele seci obosescu si torturăza mintea cruda si nédeprinsa a eleviloru, amu adusu in combinatiune potrivita teori'a cu prax'a.

2. Considerandu, că elevii trebue se-si procure in aceste doue clase sum'a cunoscintelor limbistice neaparatu trebuintiöse pentru cetirea autoriloru clasici, amu intretiesutu intr'unu modu practic si usioru cele mai principale regule sintactice, fara de care este peste potintia a se ceti cu succesu si celu mai usioru autoru.

3. Fiindu-că este probatu, că pe de o parte este fórté nepracticu si incomodu a pune in manile eleviloru de-odata trei manuale deosebite, cu care ei inca nu sciu manipula; éra pe de alta parte tiendu contu, că unu singuru manualu costa mai pucinu decat trei, amu impreunatu formele cu exercitiile necesarie si la urma amu adausu vocabulariu latino-romanu, romano-latinu si unu registru de nume proprie, cuprindiendu tóte cuvintele intrebuintiate in manualu.

4. Că elevii se póta intielege si ficsa mai usioru formele latine, nu am negliatiu a le pune in comparatiune cu cele romanesci (se intielege, pe catu am credutu necesariu si compatibilu cu gradulu de cultura alu eleviloru de cl. I. si II.); éra pe de alta parte pentru evidentia am intogmitu paradigmele

astfelu, că fara multa greutate se-si póta forma elevulu asia numit'a memoria de locu.

5. Am pusu o atentiune deosebita asupr'a cantitatii vorbeloru latine, care pana aci a fostu partea cea mai pucinu considerata in Gramaticile esistente, din care cauza elevii invetiau a ceti falsu o suma de cuvinte, ceea ce contribuia intr'unu modu infricosiatu la desfigurarea limbei.

6. In alegerea si arangiarea esempleru am avutu in vedere, că ele trebuescu nu numai acomodate reguleloru gramaticale si progresandu conformu cunoscintelor succesivu castigate ale eleviloru; ci că totudeodata se cuprinda materialu, catu se póte de variatu si clasicu, că pe de o parte se evite disgustulu, éra pe de alt'a se contribue la inmultirea cunoscintelor geografice, istorice, mitologice, morale etc,

Premitiendu acestea, imi iau voia, Domnulu meu, in interesulu instructiunii a recomanda apretiarri D-vóstra fructulu osteneleloru mele de optu ani de pracsă facuta in gimnasiulu Carolu I. din Brail'a si in liceulu romanu din Brasiovu.

Asteptandu rezultatulu fevorabile alu apretiarri D-vóstra Ve rogu, Domnulu meu, se priimiti asigurarea distinsei consideratiuni, ce Ve pastrezu.

Partea II. unu esempl. 1 fl. v. a. Din 10 espl. 1 gratuitu, din 50 7 si din 100 20.

Partea I. redusa la acelasi pretiu, se da cu aceleasi conditiuni.

Comandele se facu directu la autoru.

Brasiovu, 28 Aprile 1876.

Ion C. Tacitu,
profesoru in Brasiovu.

Prin librari'a dlui Ioanu Slein in Clusiu se potu procura si urmatóriele carti:

Cesare, Caiu Iuliu. Comentariile lui de belulu galicu traduse de C. Copăcianu, professoru. Tiparite si premiate din fondulu Cuza de societatea academica romana, 90 cr.

Gerstăcker Fr. Plutasiulu, naratiune americana, tradusa din limb'a germana de B. V. Vermont. 70 cr.

Goethe. Patimile junelui Werther, traductie din limb'a germana de B. V. Vermont, cu o introducere de Grigorie H. Grandea. 90 cr.

Hahm Edmond. Contesa Falsa. Nuvela. Tradusa din limb'a germana de B. V. Vermont. 90 cr.

Hauf Wilhelm. Othello. Novela tradusa din limb'a germana. 45 cr.

Sionu G., Georgiu Lazaru si scól'a romana (memoriu) de Petru Poenariu. Discursu de receptiune in societatea academica romana, urmatu de discursulu tienutu la acésta ocaziune de G. Sion. In siedinti'a solemna dela 8 Septembre 1871. Cu portretulu lui G. Lazaru si annexe. 45 cr.